УДК 37.032; 796.011.3-057.87

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ НА ПРИКЛАДІ ДВНЗ «УжНУ»

Товт Валерій Адальбертович
кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Актуальність. У вищому навчальному закладі фізичне виховання як навчальна дисципліна, є засобом формування професійних компетентностей для всіх спеціальностей. Воно сприяє вихованню всебічно розвиненої особистості. Фізичне виховання також є ефективним засобом комунікації студентів, налагоджені дружніх стосунків, згуртованості молодіжних колективів, активного і здорового відпочинку. Тому вивчення сучасного стану фізичного виховання студентів наразі є актуальною задачею.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В період реформування вищої освіти колишня система фізичного виховання студентів перестала функціонувати, а нова система фізичного виховання ще не сформувалася. Низка урядових документів, що визначають організацію та технологію занять руховою активністю студентів, знаходяться у протиріччі одне до одного і не дозволяють повною мірою залучати студентів до занять спортом та фізичним вихованням [3, 4]. В кінцевому результаті це негативно позначається на здоров'ї студентів та їх працездатності.

Фізичне виховання завжди було важливою складовою здорового способу життя студентської молоді. Вчені наголошують, у зв'язку з гіподинамічним характером життєдіяльності здоров'я студентів має тенденцію до погіршення [2,с.82]. Що стосується взаємозв`язку між здоров`ям та способом життя, то він найбільш повно представляється як оптимальна рухова активність, спрямована на загартування організму, боротьбу зі шкідливими звичками, зміцненням здоров'я та профілактикою факторів ризику [1, с.6-9].

Мета дослідження. Метою дослідження є аналіз сучасного стану фізичного виховання студентів та обґрунтування пріоритетних напрямів його покращення на прикладі ДВНЗ «УжНУ».

Методи дослідження. В процесі дослідження використані такі методи: аналіз літератури для визначення загального стану фізичного виховання студентів; аналіз медичних карток та відомостей успішності студентів для вивчення динаміки показників здоров'я та успішності студентів.

Виклад основного матеріалу. Починаючи з 1993 р. процес фізичного виховання студентів регламентувався Базовою програмою з фізичного виховання для ВНЗ III-IV рівнів акредитації. Таким чином, в період до 2015 р. фізичне виховання студентів у вищих навчальних закладах України було обов'язковою навчальною дисципліною і розглядалося як невід'ємна частина формування загальної і професійної культури та системи гуманістичного виховання студентів. Також вузівське фізичне виховання виконувало ще одну важливу функцію, а саме сприяло загартуванню організму, зміцненню здоров'я, підвищенню професійної працездатності, формуванню звичок до здорового способу життя студентів.

Слід зазначити, що результати занять фізичним вихованням і спортом не завжди в повній мірі відповідали поставленим цілям. Незначна частина студентів уникала фізичного виховання. Інколи в силу об'єктивних та суб'єктивних причин якість занять була не на належному рівні. Однак загалом система організації рухової активності студентів протягом тривалого історичного періоду свої завдання виконувала послідовно і ефективно. Вона давала змогу залучати до рухової активності практично всіх студентів.

З 2015 р. відповідно до листа МОН «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році» [3] була розпочата освітня реформа, яка передбачала виведення дисципліни фізичне виховання за межі навчальних планів та запропонувала не чіткі технології контролю за показниками фізичної підготовленості студентів. Це можна розцінити фактично, як початок розбалансування відпрацьованої впродовж тривалого часу системи вузівського фізичного виховання.

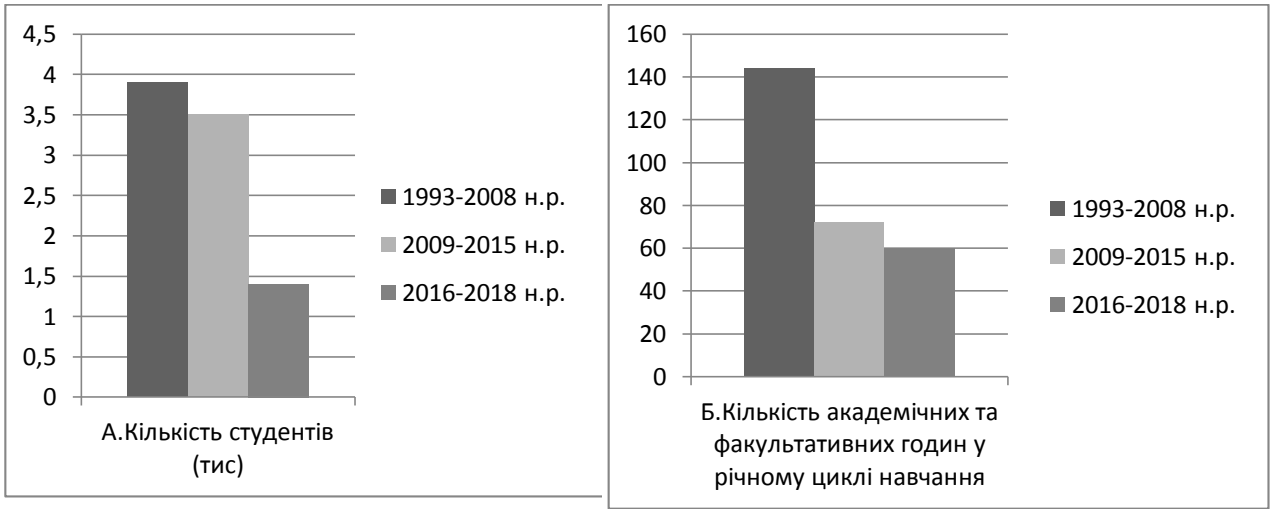

Рис.1. А. – Кількість студентів, які були охоплені заняттями з фізичного виховання; Б. – Кількість академічних і факультативних годин в річному циклі навчання відповідно до Базової програми з фізичного виховання.

Ознаками такого розбалансування системи фізичного виховання є те, що більшість студентів менше приділяють увагу своєму фізичному вдосконаленню. Вони менше користуються спортивними залами та плавальними басейнами, а спортивні споруди вишів все частіше зосереджуються на наданні платних оздоровчо-спортивних послуг населенню з метою компенсування високих комунальних тарифів. Так, в УжНУ ще у 1993-2008 роках фізичним вихованням було охоплено щорічно більше 3,9 тис. студентів, в 2009-2015 роках – відповідно 3,5 тис. осіб, а в 2016-2017 році – всього 1463 студенти, тобто в 2 рази менше порівняно з двома попередніми періодами. Ці зміни можна пов'язати з показниками кількості академічних та факультативних годин, які теж зменшилися з 144 годин до 60 годин порівняно з першим періодом (рис. 1).

Лікарями студентського медичного пункту дедалі частіше діагностуються серед студентів серцево-судинні захворювання, зниження функціональних резервів організму, системне порушення постави, наявність різних вад опорно-рухового апарату, погіршення рівня фізичної підготовленості тощо. В таблиці 1 представлені результати аналізу медичних карток з показниками захворюваності серед студентів у відсотках від кількості обстежених. Дані аналізу показників захворюваності свідчать про їх зростання у 2018 році порівняно з іншими періодами.

Показники захворюваності серед студентів у відсотках від кількості обстежених

Види захворювань	Рік / кіл.випадків)			Всього	Порядкове місце
	2008 (n= 295)	2015 (n= 165)	2018 (n= 124)		
Захворювання верхніх та нижніх дихальних шляхів	14,1	17,0	18,0	15,3	1
Алергічні захворювання	7,2	6,3	8,1	7,2	2
Захворювання опорно-рухового апарату	4,4	3,6	4,5	3,8	3
Захворювання сечовидільної системи	2,2	2,6	4,2	2,3	4

В той же час система лікувальної фізичної культури студентів з відхиленнями у здоров'ї перестала функціонувати. З 2016 року студенти не займаються в спеціальних медичних групах, так як такі заняття не передбачені навчальними планами.

Висновки. Порівняльний аналіз сучасного стану фізичного виховання у ВНЗ з попередніми періодами показав, що перехід від обов'язкових академічних занять до системи добровільної участі студентів у фізичному вихованні призвело до значного зменшення кількості осіб, охоплених фізичним вихованням. Результати дослідження свідчать про доцільність використання двох форм залучення студентів до занять фізичним вихованням: обов'язкової та добровільної. Вивчення такої моделі фізичного виховання студентів нам представляється достатньо перспективним.

Список використаної літератури:

1. Анікєєв Д. М. Проблеми формування здорового способу життя студентської молоді /Д. М. Анікєєв //Педагогіка, психологія та мед.-біол. Проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. № 2 – С. 6-9.

2. Довгопол О.М. Оптимізація оздоровчо-фізкультурної активності студентів. Матеріали всеукраїнської конференції «Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів: здобутки, проблеми та шляхи їхнього вирішення в контексті вимог Болонської декларації» /О.М.Довгопол, Н.А.Уткіна, С.П.Могилко. – К.: ТОВ «Козарі», 2007. – С.82.

3. Лист МОН «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році» від 13.03.2015 № 1/9-126 [Інформаційний ресурс] old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/3689.

4. Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту у вищих навчальних закладах», затвердженого наказ Міністерства освіти і науки України від 11.01.2006 N 4. [Інформаційний ресурс] http://zakon.rada.gov.ua/go/z0249-06.